

KNJIŽEVNA POLEMKA V JUGOSLAVIJI DANES

Dvanajstega in trinajstega VI. je bilo v Savičenti pri Pulju zanimivo pisateljsko srečanje, posvečeno književni polemiki v Jugoslaviji. Organizatorja srečanja sta bila Istrska književna kolonija »Grozd« iz Savičenta in Čakavski sabor iz Pulja. Od Slovencev so na tem simpoziju sodelovali Tone Pavček ter Ciril in Jaša Zlobec. Odbrali smo tri dovolj značilne razprave, ki dajo slutiti, v kakšnem ozračju je potekalo srečanje in kaj o polemiki v lastnih vrstah mislijo pisatelji sami.

Povojno literarno torišče med politiko in estetikom

Ratko
Peković

V zadnjih petnajstih letih se je pri nas zelo povečalo zanimanje za preučevanje polemik iz bližnje in bolj oddaljene preteklosti. To zanimanje je v dobršni meri posledica sedanje ekonomske in politične krize, poudarjenih idejnih sporov v kulturi, protislovnosti med kulturno politiko in ustvarjalno prakso, vendar pa tudi znak, da dozoreva določena kultura, ki opravlja vrsto zgodovinskih in civilizacijskih zaključnih računov. Polemike so zelo dragoceno branje, z njihovo pomočjo je mogoče precej zanesljivo rekonstruirati literarno življenje, kulturne in civilizacijske modele, ideje, težnje in zablode protagonistov določene dobe. Zato je povsem naravno, da se v zadnjem času s to temo ukvarjajo ne samo literarni zgodovinarji in teoretiki, ampak tudi sociologi kulture, filozofi in zlasti zgodovinarji.

Jugoslovanske literarne polemike, ki so med leti 1949 in 1959 potekale v srbohrvaškem jeziku, so dejansko zelo paradigmatične v zvezi z določeno stopnjo jugoslovanske revolucije.

Te polemike so naravno nadaljevanje spora na predvojni književni levi in delujejo v funkciji partije, njene strategije in njenega razumevanja revolucije. Čeprav pa se nekateri udeleženci sporov oglašajo pred vojno in po njej, se te polemike bistveno razlikujejo. Partija kot prevladujoč revolucionaren subjekt se namreč ne vede enako med ilegalnim delovanjem in po prihodu na oblast, ko postane družbeni hegemon. V predvojnem sporu na književni levi ima partija trdno formulirano stališče o sporu. V petdesetih letih, ob vrhuncu povojnih književnih sporov, pa partija uradno ne podpira nobene od sprtih strani. In še ena zelo bistvena razlika obstaja. V tridesetih letih se partijski ideologi krčevito bojujejo za priznanje »novega«, »dialektičnega« oziroma »socialističnega« realizma, literarne doktrine, ki vlada v